

Overgenomen uit: Begijnhofkrant 33 (2011) 10-11
ROMANTISCHE MUZIEK OP HET BEGIJNHOF
Jeannine Corthals

Op zondag 26 juni 2011 boden De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout in de Heilig Kruiskerk op het begijnhof een vroeg zomerconcert aan. Nico Declerck, harmonium, Stefan Willems, viool, en Nel Swerts aan de piano brachten in de stemmige kerk een waaier van romantische salonmuziek. Hemelse klanken op een zomerse zondag!

Na het welkomstwoord van Hugo Vanden Bossche, voorzitter van de vzw De Vrienden van het Begijnhof van Turnhout, openden de drie bekende musici het concert met een werk van August Reinhard (1831-1912). Deze Duitse componist is een van de belangrijkste harmoniumcomponisten. Naast zijn eigen werken zijn er van zijn hand heel wat transcripties van werken van andere componisten bekend. Met een groot gevoel voor de mogelijkheden van het harmonium herwerkte Reinhard met veel respect voor de originele partituren onder meer werk van Bach en Haydn.

Met het *Trio 1 opus 28* van August Reinhard dompelden Nico Declerck, Stefan Willems en Nel Swerts de toehoorders meteen onder in de romantische sfeer van de 19de eeuw. De volle klanken van het *allegro moderato* vulden de kerk. Zingende vioolklanken, samen met het harmonium en de piano, bloeiden open tot een krachtig samenspel. Met een fijne gevoelige aanzet startte het *largetto*, waarbij warme, zachte klanken overgingen in sterke, krachtige muziek. Het *allegro* bracht de toehoorders naar de slotakkoorden.

Stefan Willems (links) en Nico Declerck (rechts) met Nel Swerts aan de piano.

Russische romantiek

De Russische muziek kwam aan bod in een werk van Sergej Rachmaninov (1873-1943), de laatste grote componist van de Russische laatromantische traditie. Veel van zijn muziek is geschreven vóór 1917, het jaar waarin hij Rusland voorgoed verliet. Hij ondernam concertreizen doorheen Europa en Amerika en in 1934 vestigde hij zich definitief in de Verenigde Staten, waar hij op 69-jarige leeftijd aan kanker overleed. Hij was een van de belangrijkste pianisten van de 20ste eeuw en was als componist een voortzetter van de

Russische 19de-eeuwse romantiek. Stefan Willems, met Nel Swerts aan de piano, bracht *Vocalise, nr. 14* van *Veertien liederen opus 34*. Dit werk werd uitgegeven in 1912 en werd oorspronkelijk geschreven voor een sopraanstem. Deze compositie werd enorm populair en er kwamen bewerkingen voor verschillende instrumenten, onder meer voor trompet en piano. Tijdens de uitvoering door Nel en Stefan smolten vloeiende vioolklanken samen met fijne pianomuziek. Warme, romantische muziek om even bij weg te dromen en stil van te genieten.

Nico Declerck aan zijn harmonium.

Harmoniumklanken

Een veel voorkomend instrument bij de salonmuziek was zeker het harmonium. Het is een klavierinstrument, waarvan de toon door luchttoevoer tot stand wordt gebracht. Nico Declerck stelde zijn Debain-harmonium aan het publiek voor. Alexandre-François Debain (1809-1877) creëerde in 1840 zijn harmonium en drie jaar later voegde hij er de expressie aan toe. Dit stelde de speler ertoe in staat door het trappen op het pedaal crescendo's en diminuendo's uit te voeren (door de winddruk te variëren wijzigt de klanksterkte). Op zijn uit 1850 daterende harmonium bracht Nico met lichte fijne harmoniumklanken een ode aan de morgen.

Alfred Lebeau (1835-1906) schreef *Aubade opus 35* in 1864. Deze Franse componist was een belangrijke organist en specialist van het harmonium. Naast eigen composities schreef hij in 1874 een transcriptie voor harmonium en piano van het *Requiem* van Giuseppe Verdi.

Nico Declerck stelt zijn Debain-harmonium voor.

Als volgende werk kregen de muzikliefhebbers *Caprice* van Georges Bizet (1838-1875) aangeboden. Bizet is vooral bekend door zijn opera *Carmen*, waarvan de première in Parijs plaatsvond in 1875. Met dit werk veranderde de koers van de Franse opera; hij schiep een stijl met levensecht drama en sensuele muziek. Naast opera's schreef Bizet ook symfonieën en liederen. *Caprice* is het nummer 3 van *3 Esquisses Musicales opus 33 (1-3)*. Met speelse vrolijke klanken, overgaand in warme gevoelvolle muziek, liet dit werk uit 1868 de sfeer van de 19de-eeuwse romantiek aanvoelen. *Souvenir de Madrid*, een werk van de jonggestorven Charles Loret, liet een vleugje Spaanse sfeer ervaren. Snel en dartel en dan weer sterk en zwierig klonk deze vurige harmoniummuziek.

Viool en piano

Gevoelvolle, innige klanken werden aangeboden door Nel Swerts en Stefan Willems. Zij brachten *Berceuse* van Gabriel Fauré. Dit werk is het bekendste uit de zedelige *Dolly Suite opus 56*, geschreven tussen 1893 en 1896. Gabriel Fauré (1845-1924) was een van de stichters van de *Société Nationale de Musique Française*, die in 1871 werd opgericht. Deze vereniging trachtte Franse componisten aan te moedigen door uitvoeringen van hun werken te organiseren. In 1909 ontstond uit deze organisatie de *Société Indépendante* en Gabriel Fauré werd er de eerste president van. Hij was in de eerste plaats een componist van lyrische stukken en kamermuziek, maar daarnaast schreef hij ook een beperkt aantal grotere composities. De specifieke eigenschappen van zijn muziek treden het duidelijkst naar voren in de bijna honderd liederen die hij componeerde. Zijn werken laten ons kennismaken met de verfijnde kwaliteiten van de Franse traditie.

Stefan Willems en Nel Swerts in volle actie.

Prélude, Fugue et Variation werd oorspronkelijk geschreven voor het orgel. Nel Swerts en Stefan Willems brachten echter een bewerking voor viool en piano van César Franck (1822-1890). Deze componist was een van de voornaamste figuren uit het Franse muziekleven van zijn tijd. Zijn late klavier- en kamermuziekwerken, met hun rijke harmonieën gebaseerd op traditionele vormen, behoren tot de mooiste Franse muziek uit de romantiek.

Duitse romantiek

Als afsluiter van deze namiddag brachten de drie musici nog het rond 1885 gepubliceerde *Trio 3 opus 46* van de op 27 november 1831 in Ballenstedt (Duitsland) geboren August Reinhard. De elkaar goed aanvoelende solisten lieten de toehoorders genieten van dit werk. Het door de piano aangegeven thema, overgenomen door de viool en het harmonium, mondde uit in een krachtig samenspel.

De in deze combinatie niet zo vaak uitgevoerde werken, door Nel Swerts, Stefan Willems en Nico Declerck virtuoos gebracht, maakten van dit optreden een uniek concert. Een langdurig en welverdiend applaus vormde het orgelpunt 'van deze met romantische salonmuziek gevulde namiddag'.

De drie solisten op het einde van het concert.

Nel Swerts

Nel Swerts studeerde aan het Koninklijk Vlaams Conservatorium in Antwerpen. In 2004 stond ze aan de wieg van de “Schola Musica Nel Swerts”, met als thuisbasis het begijnhof van Turnhout. Ze beheerst een ruim en uiteenlopend repertoire. Naast soloconcerten speelt Nel vaak in duo met andere artiesten. In 2011 zal ze in samenwerking met Eliot Lawson een CD opnemen. Het wordt een mix van klassieke werken voor viool en piano en lichte popmuziek voor viool, piano en zang.

Stefan Willems

Stefan Willems studeerde aan het Koninklijk Vlaams Muziekconservatorium in Antwerpen de muziektheoretische en pedagogische vakken, samen met de disciplines viool, kamermuziek en orkestdirectie. In Londen deed hij postgraduate studies aan de Guildhall School of Music and Drama en hij volgde er meesterscursussen bij onder anderen Yehudi Menuhin. Hij deed orkestervaring op in de kamerorkesten I Fiamminghi en de Beethoven Academie en stichtte in 1994 het ensemble Toxandria. Stefan was leraar aan het Conservatorium van Antwerpen en geeft momenteel zijn rijke muzikervaring door via privé-muzieklessen.

Nico Declerck

Nico Declerck behaalde bij Stanislas Deriemaeker en Joris Verdin aan het Muziekconservatorium van Antwerpen zijn hoger diploma orgel, naast eerste prijzen en onderscheidingen in verscheidene andere disciplines. Hij speelde orgel en harmonium bij diverse orkesten en ensembles. Daarnaast trad hij op als solist. Als harmoniumspeler heeft hij een sterke reputatie opgebouwd. Momenteel is hij werkzaam als voorstellingsleider bij de Vlaamse Opera en als organist-titularis van het historische Jean Le Royer-orgel in Turnhout.

Jeannine Corthals

Foto 's: Frank Lescouhier